

Genmäle:

En tillväxtmodell har fått styra utredningen

Hur bör man läsa en offentlig utredning? Vi ställer oss denna fråga med anledning av Jungenfelts kritik av vår kommentar till SPU:s betänkande. När vi kritiserar betänkandet på olika punkter för att ha missat väsentliga poänger, så försvarar sig Jungenfelt med att hade vi bara läst betänkandet noggrannare så hade vi funnit det resonemang vi efterlyst. Men vi ser inte detta som ett försvar. Det väsentliga är inte att en poäng går att finna någonstans i betänkandet, utan att den verkligen kommer i det sammanhang där man väntar sig att finna den. Vid läsningen av betänkandet har vi funnit det naturligt att först se på slutsatserna och sedan arbeta oss baklänges och spåra den analys på vilken dessa slutsatser baserats. Då viktiga beståndsdelar saknats i denna analys har vi påpekat detta.

Låt oss efter denna allmänna kommentar närmare gå in på Jungenfelts svar.

Om prioriteringen av effektivitetsmålet skall inte mycket mera ordas. Enligt Jungenfelts argumentering här ovan förefaller det dock som om variationer i resursutnyttjandet vore det *enda* sättet att uppfylla sysselsättningsmålet. Men vid varje given produktionsnivå kan naturligtvis faktorinsatsen påverkas genom förändring av de relativa faktorpriserna. Produktionsfunktionsstudier vid Skogshögskolan tyder på att förhållandevis små relativprisförändringar till arbetskraftens förmån (genom exempelvis avskaffande av arbetsgivaravgiften för skogsarbetare) skulle kunna ge stora utslag på sysselsättningen. SPU:s intresse för sysselsättningsmålet har dock inte varit tillräckligt för att belysa något sådant alternativ. Det är denna enögdhet vi uppfattat som en stark begränsning i betänkandet.

Viktigare än detta är dock snävheten i det effektivitetsbegrepp som utredningen laborerat med. Denna viktiga kritik har dock Jonung och Jonung utvecklat vidare, varför vi inte behöver ta upp den här. Vi vill dock påpeka att vi till fullo instämmer i deras kritik.

Eftersom Jungenfelt i huvudsak tycks acceptera vår kritik av analysen kring marknadsimperfectionerna vill vi inte heller gå in i någon förnyad detaljdiskussion av denna. Däremot vill vi diskutera varför analysen av dessa punkter

blir så vag och oklar.

Enligt vår mening har Jungenfelt alltför okritiskt anammat den i skogspolitiska kretsar gängse föreställningen om ett sk överskott på skog. De diskuterade marknadsimperfectionerna har därigenom fått karaktären av något ansträngda efterhandskonstruktioner för att ge en ekonomisk bakgrund till "överskottet". Även i Jungenfelts senaste replik har detta resulterat i sammanblandningar och oklarheter. Vad har tex terminsaffärer och långtidskontrakt att göra med frånvaron av driftsamordning inom privat-skogsbruket? Eller vad menar Jungenfelt med att en industriägare (i motsats till en skogsägare) som bygger upp en dold reserv inte behöver söka en inoptimal produktionsteknik?

Imperfectionerna spelar inte heller någon roll för SPU:s rekommendationer. Istället för att avhjälpa dessa (påstådda) marknadsmisslyckanden vill man genom styrning få marknaden att *vid bestående imperfektioner* fungera som om dessa inte funnes. Det är denna vinkling av de skogspolitiska problemen som vi varit skeptiska mot, och som vi velat betona genom användningen av begreppet "planhushållning".

Som en tankelek kan vi använda SPU:s utredningsmetodik på en tänkt "segelbåtsutredning" (SBU). Vi startar då med en modell för optimalt utnyttjande av segelbåtar. Sedan gör vi mätningar och konstaterar att folk inte alls använder sina båtar "som dom borde". I förbifarten noterar vi att detta faktum är känt sedan länge bland båtfolk. Orsaken till detta finner vi i diverse "imperfektioner": osäkerhet om väderleksutsikterna, frånvaro av segelklubbar och en psykologiskt grundad sparsamhet hos båtägarna. Men orsakerna bryr vi oss inte vidare om: huvudsaken måste ju vara att vi får ett effektivt utnyttjande av de tillgängliga båtarna! Till den ändan låter vi centralt fastställa en utnyttjandenorm (tim/år) med hjälp av vår modell. Med varje timme som båtägaren underskrider utnyttjandenormen får han sedan inleverera en viss avgift till statsverket. Detta system avses garantera optimalt utnyttjande av de tillgängliga segelbåtarna.

Vi skall inte föra denna något lättsiniga analogi längre, utan nöjer oss med

att konstatera att den pekar på samma problem som vi mer utförligt och seriöst behandlade i vårt tidigare inlägg: För en ekonom verkar uppläggningsen av SPU:s betänkande långtifrån självklar genom sin utgångspunkt i risken för och vådan av ett permanent "överskott" på skog. Det var därför med avsikt vi i vårt förra inlägg valde att lägga större tonvikt vid själva planeringsmodellen än vad som gjordes i betänkandet. Vi anser

nämligen att den typ av tänkande som karakteriserar denna modell har fått färga hela utredningens arbete.

Efter att ha noterat detta skyndar vi att avverka vår gräsmatta, som vi inte klippt på hela sommaren.

Hans Tson Söderström

och *Staffan Viotti*

båda vid Institutet för internationell ekonomi